

СНОРИ СТУРЛУСОН

САГА ЗА МАГНЮС БЛИНДЕ И

ХАРАЛД ГИЛЕ

Част 14 от „Земният кръг“

Превод от норвежки: Румяна Сиромахова, 2003

chitanka.info

САГА ЗА МАГНЮС БЛИНДЕ И ХАРАЛД ГИЛЕ [0]

Магнюс, синът на крал Сигурд, бил провъзгласен в Осло за крал на цялата страна, така както народът се бил заклел на крал Сигурд. Мнозина постъпили на служба при него или станали феодали. Магнюс бил един от най-красивите мъже в Норвегия по онова време. Той бил надменен и зъл, но много способен във физическите игри. Доброто отношение на народа към него той дължал на това, че хората обичали неговия баща. Магнюс пиеал много, бил алчен и нямал нищо общо с представата за приятен и грижовен човек. Харалд Гиле бил сърдечен и весел, обичал забавленията, не бил високомерен, а толкова щедър, че не пестял нищо, когато се отнасяло за приятелите му. Харалд приемал съвети от другите и им позволявал да управляват с него, ако пожелаят. Заради всичко това хората го обичали и хвалели. Мнозина знатни люде се присъединили към неговата свита и тя не била по-малка от тази на крал Магнюс.

Харалд бил в Тъонсберг, когато научил за смъртта на брат си, крал Сигурд. Той веднага се срещнал с приятелите си и решили да свикат тинга на Хауг в града. На този тинг Харалд бил провъзгласен за крал на половината от страната. Той дал по принуда клетва, че се разделя с бащиното си наследство. Събрал своя дружина, направил мнозина феодали и веднага около него се събрали воини не по-малко от колкото край крал Магнюс. После тръгнали пратеници между двамата. Това продължило седем дни. Но тъй като крал Магнюс бил събрал много по-малко хора, той нямал друг изход, освен да си подели страната с Харалд. И така всеки от тях получил половината от кралството, което било управлявано преди от крал Сигурд. Корабите, оборудването им, скъпоценностите и цялото движимо имущество на

кral Сигюрд получил кral Магнюс и въпреки това не бил доволен от полученото. Все пак те властвали известно време в мир, но не можели да постигнат съгласие. Кral Харалд се сдобил със син на име Сигюрд от Тура, дъщерята на Гюторм Гробарде^[1]. Кral Харалд бил женен за Ингерид, дъщерята на Рагнвал, който бил син на кral Инге Стайншелсон. Кral Магнюс бил женен за Кристин, която била дъщеря на Кнют Лавард^[2] и сестра на датския кral Валдемар. Но той не могъл да я обикне и я изпратил обратно в Дания. Оттогава нещата му тръгнали наопаки. Нейните родници показали голяма враждебност към него.

2. След като Магнюс и Харалд властвали три години, четвъртата зима и двамата прекарали в Леговището; те взаимно се канели на пирорве, но нещата отивали към война между двата народа. През пролетта кral Магнюс отплавал с флотилията си на юг и съbral колкото воини могъл. Той попитал приятелите си, дали искат да му помогнат да превземе кралството на Харалд и да им даде земя по своя преценка. Напомнил им, че Харалд сам се е отказал от бащината си земя. Мнозина висши сановници подкрепили кral Магнюс.

Харалд се запътил към Опландия и поел по пътя към Викен. Когато научил какво прави кral Магнюс, той също съbral войници. Където и да отидели, двамата унищожавали хората и говедата на другия. Кral Магнюс имал много повече войници, защото притежавал земята, в която живеела по-голямата част от населението на страната. Харалд отишъл във Викен и съbral хора и продоволствия. Двамата отнемали един от друг хора и вещи. Тогава с Харалд бил и Кристърд, неговият брат по майчина линия, както и мнозина феодали, но повечето били при кral Магнюс. Кral Харалд и свитата му били на място, наречено Форс в Ранrike. Оттам той заминал към морето.

Вечеряли в имението Фирилайв.^[3] Конни постови охранявали всички пътища към имението. Те разбрали, че войската на кral Магнюс е тръгнала към имението. Кral Магнюс имал шест хиляди войници, а кral Харалд хиляда и петстотин. Постовите отишли при Харалд и му съобщили, че войската на кral Магнюс приближава към имението. Харалд отговорил: „Какво може да иска моят роднина кral Магнюс? Не вярвам да е тръгнал да се бие с нас.“ Тогава Тюдолв Олесон му рекъл: „Господарю, не забравяйте, че кral Магнюс събираше цяло лято войска, за да се бие срещу Вас, веднага щом Ви

открие.“ Кралят станал и наредил на хората си: „Вземете си оръжията, защото, ако Магнус се бие, и ние ще се бием.“ После свирили сигнал за начало на сражението и цялата войска на Харалд излязла от имението, отишла на една нива и забила знамената си там. Крал Харалд имал две ризници от метални халки, а неговият брат Кристър од — нито една. Той бил смятан за необикновено храбър мъж. Когато крал Магнус и воините му видели войската на крал Харалд, придвижили войската си и направили бойните си редици толкова дълги, че можели да обкръжат войската на Харалд. Халдур Сквалдре разказва:

*Широки флангове разгърна
крал Магнус,
защото много хора го последваха.
Там много жертви паднаха.*

3. Крал Магнус само се прекръстил преди битката и започнало голямо и жестоко сражение. Кристър од, братът на краля, влязъл с войската си сред редиците на крал Магнус и така размахвал меча, че воиниците се разбягвали встани. Някакъв силен селянин от войската на Харалд застанал зад Кристър од, вдигнал копието си и с двете си ръце го забил между плешките му. Острието му излязло през гърдите на Кристър од и той паднал мъртъв. Мнозина около него попитали защо е извършил тази подлост. Селянинът обясnil: „Той си получи заслуженото, защото изкла говедата ми през лятото и взе всичко от дома ми, а накрая ме принуди да вляза във войската му. Оттогава мисля да направя това, когато ми се удаде възможност.“ След това войската на крал Харалд отстъпила. Загинали много от неговите воиници. Феодалът Ингемар Свайнсон от Аск и още шейсет дружинника на Харалд били ранени смъртоносно. Крал Харалд се изтеглил към Викен до корабите си и отплавал към Дания при крал Айрик Аймюне, за да иска помощ от него. Срещнали се на юг в Халандия. Крал Ейрик го приел, най-вече защото се били побратимили. Той дал на Харалд Халандия като негов феод и земя, която да управлява, както и осем военни кораба без такелажи. И потеглил Харалд на север през Халандия, а към него се присъединили воиници.

След битката крал Магнус превзел цялата страна. Той помилвал всички ранени и ги взел в своите редици. Вече смятал кралството за свое, както и всички видни мъже на страната. Когато се събрали на съвет, Сигурд Сигурдсон, Туре Ингеридсон и най-умните мъже поискали да оставят една дружина във Викен в случай, че Харалд се появи от юг. Но крал Магнус решил еднолично да замине на север в Берген и да презимува там. Той разпуснал войската и феодалите получили разрешение да заминат в именията си.

4. Крал Харалд пристигнал в Кунгхеле с войската, която го последвала от Дания. Там много феодали и граждани се обединили около него и извели една дружина от града. Крал Харалд слязъл на брега и изпратил вест до войската на селяните. Предложил им да не пазят собствената си страна от него с оръжие. Той казал, че няма да иска повече от онова, на което има законно право. Тръгнали пратеници между тях и накрая селяните разпуснали войската си и минали на страната на крал Харалд. Той дал на феодалите имения и доходи в замяна на тяхната помощ, а за селяните, които минали на негова страна, създал по-добри условия на живот.

След това много хора се присъединили към крал Харалд. Той заминал на запад, прекосявайки Викен, и оставил на спокойствие всички с изключение на хората на крал Магнус. Тях убивал и наказвал, където и да ги срещнел. Когато стигнал до Сарпсборг, хванал двама от феодалите на крал Магнус — Асбъорн и неговия брат Нарайд. Единият щял да бъде обесен, а другият — хвърлен във водопада Сарп. Предложил им да изберат кой от каква смърт да умре. Асбъорн предпочел водопада, защото бил по-големият от двамата и смятал, че тази смърт е по-болезнена. Така и направили. Халдур Сквалдре разказва:

*Асбъорн, който тъй лоши думи
произнесе срещу краля,
в Сарп трябваше да падне в боя.
Браната богато се нахрани.
Кралят, заповяда Нарайд да увисне
високо на грозното бесило.
За речите му на съвета*

той нареди мъжа да се накаже.

След това крал Харалд поел пътя към Тьонсберг, където го посрещнали с радост. И там към него се присъединила голяма войска.

5. Крал Магнус бил в Берген. Той узнал какво се е случило. Наредил да повикат хъвдингите, които били в града, на разговор и поискал от тях съвет как да постъпи. Сигюрд Сигюрдсон взел думата: „Аз мога да дам добър съвет. Качи голям и опитен екипаж на една шхуна. Избери мен или някой друг феодал да го предвожда и го изпрати при крал Харалд, твоя роднина, с предложение за мир. Тогава ще си разделите кралството. Мисля, че е правилно крал Харалд да приеме предложението, ако уважавани хора го посъветват за това.“

Крал Магнус отвърнал: „Каква полза ще имам от това, след като аз превзех цялото кралство през есента? Не искам да давам половината от него. Друго ме посъветвайте!“ Но Сигюрд Сигюрдсон му казал: „Предполагам, господарю, че твоите феодали, които през есента те помолиха да им разрешиш да си заминат, сега ще си останат в именията и няма да се присъединят към тебе. Ти не ме послуша тогава и разпусна войската, която имахме. А аз бях почти сигурен, че крал Харалд и дружината му ще се върнат във Викен веднага щом чуят, че там няма владетел. Има друг изход, но е късно. Все пак може би ще имаме полза от това. Нареди йестите заедно с други мъже да отидат по домовете на онези феодали, които не искат да ти помогнат, когато имаш нужда от тях. Нека ги избият, като имуществото им ще раздадеш на онези, които са ти верни, но досега не са го показвали. Кажи им да съберат хора — не само добри воини, а каквите намерят. После с хората, които успееш да събереш, ще тръгнеш на изток срещу крал Харалд и ще се биеш.“

Кралят отговорил: „Хората ще ме намразят, ако избия толкова много знатни мъже и издигна други по-нисши, които също са били често непочтителни към мен. Искам да чуя още съвети от тебе!“ Сигюрд продължил: „Трудно ми е да намеря изход, щом ти не искаш нито да се биеш с Харалд, нито да се помириш с него. Най-добре е тогава да отплаваме на север в Тронхайм, откъдето можем да получим по-силна подкрепа. Нека по пътя привлечем към нас всички, които можем. Но не съм сигурен дали хората от поречието ще искат да ни

следват.“ Кралят отвърнал: „Няма да бягам от онези, които през лятото прогонихме. Дай ми по-добър съвет.“ Тогава Сигюрд се изправил и понечил да си тръгне: „Добре, ще ти дам съвета, който виждам, че искаш и явно ще последваш! Стой си тук в Берген, докато дойде Харалд с голямата си войска, и ще бъдеш принуден да избиращ между смъртта и срама.“ С тези думи Сигюрд приключи разговора.

6. Крал Харалд плавал по западното крайбрежие на страната с огромна войска. Тази зима хората нарекли „зимата на тълпата“^[4].

Харалд пристигнал в Берген в навечерието на Коледа и разположил флотата си в залива Флор. Той не искал да се сражава по празниците. Крал Магнус обаче се приготвил да тръгне срещу него. Наредил да поставят метателна машина на Холмен и да наредят прегради от железни вериги и прътове, разделящи залива от кралското имение. Изковали и метални шипове и ги разхвърлили по полетата край Йон. Празниците не продължили повече от три дни, през които не се работело.

7. Крал Харалд обещал пред Улав Светия, че ако спечели победа, ще построи църква в негова чест в града, плащайки лично всички разходи по строежа. Крал Магнус наредил бойните си редици в двора на църквата „Исус Христос“, а крал Харалд загребал към Нурнес. Щом крал Магнус разбрал това, тръгнал обратно към града и влязъл във Вогсботнен. Докато минавали през Стретет, много граждани се скрили по къщите си, а онези, които хукнали към полетата, се натъкнали на шиповете. Крал Магнус и хората му видели, че Харалд и войската му гребат към залива Хегра и достигат до хълма извън града. Крал Магнус продължил по улицата. Но хората избягали от него — едни хукнали към планината, други — към ливадите Ноне, трети се затворили в църквите или в други постройки. Магнус се качил на кораба си, но не успял да отплava, защото железните вериги го отделяли от изхода на залива. Само неколцина мъже били останали до краля, така че той не можел да стори нищо. Айнар Скуласон разказва за това в „Харалдсдропа“:

*Заливът в Берген
седмица беше затворен.
Само далеч от града*

*можеше да плава
военният кораб.*

Малко по-късно хората на крал Харалд се качили на корабите на Магнус и го золовили. С него бил Хокон Фаюк, неговият вуйчо, който бил много красив, но не и умен. В плен попаднали също Ивар Осюрсон и много други от приятелите му. Някои били убити веднага.

8. Крал Харалд събрал съветниците си и поискал тяхното мнение. Решили, че ще свалят Магнус от кораба и няма повече да го смятат за крал. Превърнали го в кралски роб, осакатили го, като му извадили очите и му отрязали едното стъпало, а накрая го кастирирали. Ивар Осюрсон бил ослепен, а Хокон Фаюк — убит. След това цялата земя минала във владение на крал Харалд. Хората му започнали да издирват най-добрите приятели на крал Магнус, както и онези, които имали сведения за съкровищницата и драгоценностите му. След битката при Фирилайв крал Магнус взел със себе си парчето от Светия кръст, но не искал да каже къде се намира. Епископът на Ставангер Райналд бил англичанин. Смятали го за много алчен човек. Той бил един от близките приятели на крал Магнус и хората предположили, че съхранява голяма част от неговите съкровища и скъпоценности. Повикали го и той пристигнал в Берген. Обяснили му в какво е заподозрян, но той отрекъл всичко и помолил за милост. Харалд отказал. Той наказал епископа да плати петнайсет марки злато. Епископът отвърнал, че не иска да ощетява епископството си и няма да предпочете своя живот. Обесили епископ Райналд на Холмен^[5]. Когато отивал към бесилото, той отърсил прахта от стъпалото си и казал: „Не знам повече за вещите на крал Магнус, отколкото за онова, което е скрито в тази прах.“ В нея намерили пръстен. Епископът бил погребан в Нурнес край църквата „Свети Микаел“, а делото му било строго осъдено. След това Харалд останал единствен крал на цяла Норвегия до края на живота си.

9. Пет години след смъртта на крал Сигюрд в Кунгхеле се случили големи събития. По това време управители там били Гюторм, син на Харалд Флете, и Саамюнд Хюсфрюоя, който бил женен за дъщерята на свещеник Андреас Брюнсон Ингебьорг. Синовете им се казвали Пол Флип и Гюне Фис. Саамюнд имал и извънбрачен син на

име Осмюнд. Андреас Брюнсон бил знатен и известен човек. Той бил свещеник в „Църквата на Светия кръст“. Жена му се казвала Сулвайг. Те отглеждали и възпитавали Йон Лоптсон, който бил единайсетгодишен. Свещеник Лопт Саамюндсон, бащата на Йон, също бил там. Дъщерята на свещеник Андреас и Сулвайг се наричала Хелга и била омъжена за Айнар.

Ето какво се случило в Кунгхеле през нощта на първата неделя след велиденската седмица^[6]. Из целия град се чувал тропот по улиците, сякаш кралят и цялата му дружина минават по тях. Кучетата се дърпали неистово и не било възможно да ги удържат в къщите. Всички, които излезли навън, побеснели и хапели наред — и хора, и животни. Ухапаните също побеснявали. А онези, които носели плод в утробите си, не можели да го задържат и загубвали съзнание. Този ужас се повтарял почти всяка нощ от Велиден до Възнесение. Хората много се уплашили и мнозина предпочели да напуснат града. Те продали именията си и заминали из страната в други търговски градове. Най-умните се замислили над случилото се и решили, че то предвещава големи събития. И наистина било така. Свещеник Андреас говорил дълго и красноречиво в Деня на Светата троица^[7] и накрая стигнал до пътя, който са поели гражданите. Посъветвал ги да се пазят и защитават от всичко, което срецинат по пътя си, от огън и война, и да се молят на Бог за милосърдие.

10. Тринайсет товарни кораба отплавали от града към Берген. Единайсет от тях изчезнали с екипажа и товара си. Дванайсетият кораб претърпял корабокрушение, хората били спасени, но вещите потънали. Свещеник Лопт заминал за Берген и пристигнал там невредим. Корабите били пострадали в Деня на лавровото дърво^[8]. Датският крал Айрик и архиепископ Осюр^[9] изпратили вест до Кунгхеле и поръчали на хората да пазят града си. Те им съобщавали, че венделандците са извели голяма войска и опустошават надлъж и нашир християнските земи, печелейки победа след победа. Гражданите не обърнали особено внимание на тази новина и колкото повече приближавали венделанците, толкова повече забравяли за това. Мислели само за ужаса, който ги е сполетял. В Деня на лавровото дърво, когато се пеела голямата литургия, в Кунгхеле пристигнал кралят на венделандците Ретибюр^[10] с 350 шхуни, като на всяка имало по 44 мъже и два коня.

Сестриният син на краля се наричал Дюнимитс, а Юнибюр било името на хъвдинг, който предвождал голяма войска. Двамата командавали част от войската нагоре по източната част на реката, заобикаляща Хисинг, и оттам се спуснали към града. Друга част от войската минала откъм западната част на реката и акостирала на брега. Конниците слезли и препуснали покрай хълма Брат към града. Айнар, зетят на Андреас, съобщил за това в „Църквата на крепостта“, защото там се били събрали гражданите за литургията. Айнар влязъл, когато свещеник Андреас говорел, и обясnil, че към града приближава голяма войска с много кораби, а други войници се спускат откъм хълма Брат. Мнозина предположили, че това е датският крал Айрик, а от него не очаквали пощада.

Цялото население хукнало към града и към имотите си, въоръжило се и слязло към брега. Веднага разбрали, че ще има война и че срещу тях се изправя войска, на която не могат да устоят. На пристаните в реката стояли закотвени девет кораба, собственост на няколко търговеца. Венделандците се били насочили първо към тях, като повели бой с моряците. Търговците се въоръжили и дълго и храбро се отбранявали, преди да бъдат победени. В това сражение венделандците загубили една стотица и половина^[11] от корабите си с целите екипажи. Докато боят бил най-тежък, гражданите стояли на пристаните и стреляли по езичниците. А когато битката утихнала, хората отстъпили към града и после към крепостта. Със себе си отнесли скъпоценностите и всичко друго, което можели да носят. След като венделандците превзели търговските кораби, слезли на брега, направили преглед на войската си и установили колко големи щети са понесли. Някои от тях се втурнали към града, а други — към търговските кораби. Взели всичко, което могли. После запалили огън в града и го изгорили, също и корабите. Отправили се с цялата си войска към крепостта и се построили, за да я превземат.

11. Крал Ретибюр предложил на хората в крепостта да излязат с оръжието, дрехите и вещите си, за да ги пощади. Но всички в един глас отказали и се изкачили на крепостната стена. Едни започнали да стрелят, други хвърляли камъни, трети — железни колове. Разразила се жестока битка. И от двете страни загинали много воини, но повече жертви дали венделандците.

Сулвайг отишла в Сулбяргер — имение на север от Кунгхеле, и разказала какво се е случило. Тогава разпратили повик за сбор на войска в Скюробогар — друго имение наблизо. Там имало много хора. Някакъв селянин, който се казвал Улве Микламюн, веднага изтичал, грабнал щита и шлема си, една голяма секира и извикал: „Ставайте, смели момчета, хващайте оръжието си и нека отидем да помогнем на хората от града. Срамно ще е да останем и да се наливаме с бира, докато храбрите воини от града загиват заради нас.“ Мнозина отговорили на тези думи с недоволство. Твърдели, че сами ще си загубят главите, без да помогнат на гражданите.

Тогава Улве скочил и рекъл: „Дори всички да останете тук, аз ще отида и ще убия един-двама от езичниците, преди сам да падна в боя.“ И хукнал към града. Няколко мъже тръгнали след него, да видят дали не могат да помогнат с нещо. Когато той се приближил до крепостта толкова, че езичниците можели да го видят, осем въоръжени до зъби воини го пресрещнали и заобиколили. Улве вдигнал брадвата над главата си и с предната част ударил мъжа зад себе си под брадичката, така че му счупил челюстта и разрязал гърлото му. Войникът паднал назад. После вдигнал брадвата пред себе си и ударил друг по главата, като го разсякъл до раменете. Улве убил още двама, а самият той бил тежко ранен, но в този момент останалите четирима избягали. Улве ги последвал. Отпред имало ров, в който скочили двама от тях. Улве ги убил, но сам останал в рова, докато последните двама се измъкнали. Мъжете, които тръгнали след Улве, го извадили и го отвели в Скюробогар. Излекували раните му напълно. Между хората се говорело, че нямало по-смел поход от неговия.

Двама феодали, Сигюрд Гирдсон, брат на Филипус, и Сигард пристигнали с шестстотин души в Скюробогар. Сигюрд обаче се върнал обратно с четиристотин души и оттогава хората не го почитали. Той не живял дълго. Сигард с останалите двеста души отишъл в града и се бил срещу езичниците. Загинал там заедно с цялата си дружина.

Венделандците тръгнали срещу крепостта, но кралят и предводителите на корабите не участвали в битката. Сред венделандските воини имало стрелец с лък, който убивал по един човек с всяка изстреляна стрела. Други воини стояли до него и го прикривали с щитове. Саамюнд наредил на своя син Осмюнд да стрелят двамата едновременно по мъжа с лъка. Така и направили, но

той пристрелял щита пред себе си. Осмюнд обаче улучил стрелеца в челото и той паднал мъртъв по гръб. Когато венделандците видели това, започнали да вият като кучета или вълци. Крал Ретибюр наредил отново да предложат пощада, но гражданите отказали. Тогава езичниците настъпили устремно. Един от тях стигнал до портата на крепостта и промушил воин, който стоял от вътрешната ѝ страна. Стреляли и хвърляли камъни по него, но той, макар и без щит, бил такъв магьосник, че никакво оръжие не можело да го нарани. В този миг свещеник Андреас взел осветен огън, прекръстил го, навил кълчища около върха на една стрела и ги запалил. Дал стрелата на Осмюнд, който я изстрелял в магьосника. Той паднал мъртъв на земята.

Езичниците отново започнали да издават онзи страшен вой, както преди. Те виели тънко и пискливо. И всички отишли при краля. Християните предположили, че онези решават да си заминат. Тогава един преводач, който разбирал езика на венделандците, чул, че хьовдингът Юнибюр казва: „Тези хора са измъчени и уморени да се отбраняват. Въпреки че взехме всичко, което можахме, от този град, бихме дали всичко да не бяхме идвали тук. Изгубихме толкова много вождове и воини. В началото на деня, когато тръгнахме да се бием срещу крепостта, жителите ѝ имаха стрели и копия, за да се отбраняват. После се биха с камъни, а сега ни удрят с тънки пръчки като кучета. От това съдя, че е отслабнала защитата им и трябва да настъпим здраво и да ги подложим на изпитание.“ Казаното от него било истина.

Когато християните видели, че коловете, с които се бият, намаляват, започнали да чупят всеки кол на две. Езичниците безразборно се хвърлили срещу тях, но от време на време почивали. И от двете страни имало уморени и ранени. В една от почивките кралят пак предложил на градското население пощада, ако излязат с всичко, което могат да носят. Саамюнд Хюсфриоя бил вече загинал и воините, които били живи, взели решение да предадат крепостта и себе си на езичниците. Но това било най-глупавото, което можели да направят, защото езичниците не спазили думата си, а ги пленили. Убили мнозина — всички онези, които били ранени и млади и които щели да им бъдат в тежест по пътя. Плячкосали, каквото могли, от крепостта. Нахлули в „Църквата на Светия кръст“ и я обрали.

Свещеник Андреас дал на крал Ретибюр сребърна бойна брадва, а Дюнимитс, племенникът на краля, му дал златен пръстен. С това те смятали да му покажат, че е личност за този град и му оказват чест преди всички други. После взели парчето от Светия кръст и го отнесли. Взели поставката, която стояла пред олтара. Онази поставка, която крал Сигюрд бил поръчал да се направи в Гърция и я бил донесъл със себе си в страната. Скрили я в пода пред олтара. След това излезли от църквата. Тогава кралят казал: „Този дом беше създаден с голяма любов към Бога, който го притежава, но мястото ми се струва лошо поддържано, защото виждам, че богът е сърдит на тези, които се грижат за него.“ Крал Ретибюр дал на свещеник Андреас църквата и кивота, парчето от Светия кръст, пленария и четириима монаси. Но езичниците изгорили църквата и всички къщи в крепостта. Огънят, който запалили в църквата, изгасвал два пъти. Тогава те я разрушили и тя пламнала цялата отвътре и изгоряла като другите къщи.

И се върнали езичниците при корабите си с плячката и прегледали войската си. Когато видели колко големи щети са понесли, разпределили пленниците по корабите си. Свещеник Андреас и монасите пътували на кралския кораб, като носели парчето от Светия кръст. Страх обзел езичниците от стореното. На кралския кораб станало толкова горещо, като че ли всеки момент щял да пламне. Кралят помолил преводача да попита свещеника на какво се дължи това. Той отговорил, че Всевишният Бог, в който християните вярват, им изпраща знак за своя гняв, че хората, които не вярват в своя създател, са дръзнали да докоснат с ръце неговите Светини. „Толкова голяма власт следва кръста, че често се случват чудеса с езичниците, които са го докоснали с ръка.“ Кралят заповядал да отведат свещеник Андреас в корабната лодка, а той носел в ската си парчето от Светия кръст. Спуснали лодката покрай кораба, отблъснали я от него с куки и я отправили към пристана. През нощта свещеник Андреас заминал с кръста за Сулбяргер. По пътя излязла буря и завалял дъжд, но Андреас успял да намери сигурно място.

12. Крал Ретибюр и оцелелите му войници заминали за Венландия, където много от пленените в Кунгхеле попаднали в робство. А онези, които били откупени и се върнали обратно в именията си в Норвегия, заживели в бедност. Търговията в Кунгхеле никога повече не достигнала своя предишен разцвет.

Когато ослепили Магнюс, той заминал за Норвегия и постъпил в манастир като монах. Тогава Стуре-Хернес от Фроста отговарял за поддръжката на манастира. През следващата зима крал Харалд управлявал сам страната. Той се помирил с всички, които имали желание за това. Взел в дружината си мнозина, които по-рано били на служба при крал Магнюс. Айнар Скюласон разказва, че крал Харалд водил две сражения в Дания — едното при Вен, а другото — край Лаасьо:

*Смел в боя, ти, хъвдинг на бойци!
При високия Вен ти безстрашно
меча си обагри
в кръвта на врага неверен.*

И по-нататък:

*Безмилостни боецо,
на брега на Лаасьо ти води сражение.
Всички знамена
се вееха от вятъра
над главите на мъжете.*

13. Сигурд се наричал един мъж, който бил израснал в Норвегия. Говорело се, че бил син на свещеник Адалбрикт. Майката на Сигурд била Тура, дъщерята на Саксе от Вик, която била и сестра на Сигрид, майката на крал Улав Магнюсон и на брата на краля — Коре. Последният пък бил женен за Бургил — дъщерята на Даг Айливсон. Синовете им били Сигурд от Аюстрот и Даг. Синовете на Сигурд били Йон от Аюстрот, Тущайн и Андреас Даюве. Йон бил женен за Сигрид, сестрата на крал Инге и херцог Скюле. В детството си Сигурд много четял и бил ръкоположен за дякон. Когато станал пънолетен и израснал на години и ум, той станал прекрасен, силен и едър мъж. Бил първи измежду връстниците си и останалите млади хора в Норвегия

във всички физически игри. Отрано се оформил див и буен. Наричали го Шлембедякн. Бил хубавец с тънка, но красива коса.

Сигюрд чул майка си да казва, че крал Магнус Берфьот е негов баща. Веднага станал господар на самия себе си, изоставил расото и напуснал страната. Дълго пътувал по далечни земи. Отишъл и в Юшал, стигнал до река Йордан и посетил всички Свети места, които странниците обикновено посещавали. Когато се върнал, започнал да се занимава с търговия. Една зима прекарал известно време на Оркней с ярл Харалд^[12], когато загинал Туршел Фостре Сюмарлидасон. Сигюрд бил и в Шотландия при крал Давид^[13]. Там му оказали голяма чест. После Сигюрд заминал за Дания, където се провело изпитанието за това кой е неговият баща и се оказало, че той е син на крал Магнус. Петима епископи били свидетели. Ивар Ингемюндсон разказва за това в писанието за Сигюрд:

*Петима епископи
първи видяха
изпитанието за произхода на краля
Тогава се оказа,
че великият крал
е син на Магнус,
щедрия на дарове.*

Приятелите на Харалд твърдели, че това е измама и лъжа от страна на датчаните.

14. Шест години^[14] след като Харалд бил станал крал на Норвегия, Сигюрд пристигнал в страната и отишъл при него. Намерил го в Берген и открыто му заявил кой е неговият баща. После го помолил да приеме роднинството им. Кралят не взел никакво решение по този въпрос, но го споделил с хората си, с които се срещнал и поговорил. От разговора обаче станало ясно, че кралят обвинява Сигюрд за участието му в убийството на Туршел Фостре. Туршел бил последвал Харалд до Норвегия, когато той пристигнал за първи път в страната. Бил най-доброят му приятел. Този въпрос бил поставен толкова сериозно, че се образувало дело срещу Сигюрд за това.

По съвет на феодалите една вечер няколко юести отишли при Сигюрд, повикали го, взели една шхуна и заминали с него от града на юг към Нурнес. Сигюрд, замислен, седял в задната част на шхуната. Той подозирал, че е жертва на заговор. Бил облечен в син панталон и риза, а отгоре имал наметало с качулка и връзки. Седял и гледал надолу пред себе си. Ту си слагал качулката, ту я махал. Спътниците му били весели и пияни, гребели здраво и не мислели за нищо. Когато минавали покрай някакъв нос, Сигюрд се изправил и се приближил към перилата. Пазачите му също станали и отишли до перилата. Двамата посегнали да вземат наметалото му, така както било обичай да се прави със знатните хора.

Той помислил, че искат да му вземат и другите дрехи, грабнал по един мъж във всяка ръка и се хвърлил заедно с тях през борда. Корабът продължил покрай тях. Минало доста време, преди да извадят двамата пазачи. Сигюрд обаче се гмурнал под водата и плувал, докато излязъл на брега. Бил необикновено смел мъж. Сигюрд поел по сушата, а хората на краля го търсили цялата нощ, но не го намерили. Той легнал в една планинска клисура, но измръзнал много. Свалил панталоните си, разкъсал дъното им и ги облякъл така, че пъхнал ръцете си в крачолите. Така си спасил живота. Кралските юести загребали обратно, защото не можели да крият дълго това свое пътуване.

15. Сигюрд разbral, че няма да му бъде от полза да отиде крал Харалд. Той се крил през цялата есен и началото на зимата. Останал в Берген при някакъв свещеник и се опитал да организира убийството на крал Харалд. Мнозина се присъединили към него. Някои от тях били дружинници на крал Харалд и живеели в дома му. Преди това те били дружинници на крал Магнус. Като приятели на крал Харалд винаги поне един от тях сядал на кралската маса.

В деня на месата за св. Лусия^[15] привечер двама мъже седели на масата и разговаряли. Единият казал на краля: „Господарю, искаме да отсъдиш един спор между нас. Обзаложили сме се на един аск^[16] мед. Аз казвам, че ти ще легнеш при кралица Ингерид, твоята жена, тази нощ, а той казва, че ще легнеш при Тура Гютормсдотер.“ Кралят се разсмял. Той ня мал никаква представа, че този въпрос бил толкова важен: „Ти няма да спечелиш облога!“ От това те трябвало да се досетят къде щял да легне той през тази нощ. Но главната охрана

останала в жилището, където повечето предполагали, че ще бъде кралят, и в което спяла кралицата.

16. Сигюрд Шлебедякн и още няколко души отишли там, където спял кралят, разбили вратата и нахлули вътре с извадени оръжия. Ивар Колбайнсон нанесъл първия удар върху краля. Харалд си бил легнал пиян и спял дълбоко, но се събудил, когато останалите започнали да му нанасят ударите. Той проронил в несвяст: „Причиняваш ми болка, Тура.“ Тя скочила и извикала: „Те ти причиняват болка. Онези, които ти желаят злото повече от мен.“ И крал Харалд издъхнал. Сигюрд и хората му си отишли. После Сигюрд повикал при себе си мъжете, които обещали да се обединят около него, ако убие крал Харалд.

Заедно с тях се качил на една шхуна. Мъжете седнали на греблата и загребали в залива на кралската резиденция. Започнало да се развиделява. Сигюрд се изправил и заговорил на хората, които стояли на кралския пристан. Казал им, че е убил крал Харалд, предложил им да го посрещнат и да го провъзгласят за крал, тъй като неговият произход му дава това право. Тогава на пристана придошли много хора откъм кралското имение и като един извикали, че никога няма да приемат да бъдат подвластни на човек, който е убил собствения си брат. „Ако той не беше твой брат, тогава ти нямаше да имаш никакво право да бъдеш крал!“ След тези думи те се вдигнали на оръжие и обявили Сигюрд и хората му извън закона. В имението на краля свирели сигнал за сбор, при който се събрали всички феодали и дружинници. Сигюрд и спътниците му решили, че е по-разумно да заминат надалеч. Той отплавал към Нурхордаландия и свикал тинг на местните селяни. Те минали под негова власт и го провъзгласили за свой крал. После отишъл в Согн и също съbral тинг на селяните. И те го провъзгласили за свой крал. След това тръгнал на север към Фюрдане. Там го посрещнали сърдечно. Ивар Ингемундсон разказва:

*След смъртта на Харалд
согненци и хордаландци
посрещнаха
кроткия син на Магнус.
Тогава се заклеха много хора на тинга
и братовото му място*

за кралския син отредиха.

Крал Харалд бил погребан в старата църква „Исус Христос“.

- [0] *Блинде* — Слепия. ↑
- [1] *Гробарде* — Сивобрадия. ↑
- [2] *Кнют Лавард* — херцог на Съндериландия (Южна Иландия) и син на Ерик Егорд. ↑
- [3] Вечерята във Фирилайв била на 9 август 1134 г. ↑
- [4] „*Зимата на тълпата*“ — наречена така заради множеството от хора, събрали се заради Харалд. Това е зимата на 1134–1135 г. ↑
- [5] *Епископ Райналд* е обесен на 18 януари 1135 г. ↑
- [6] 4 април 1135 г. ↑
- [7] *Денят на Светата троица* — 26 май. ↑
- [8] *Денят на лавровото дърво* — 10 август. ↑
- [9] *Архиепископ Осюр (Асер)* — архиепископ на Лонд през 1104 г., починал през 1137 г. ↑
- [10] *Ретибюр (Ратибор)* — херцог на Померания. ↑
- [11] *Една стомица* се равнявала на 120 кораба. ↑
- [12] *Ярл Харалд* — син на ярл Хокон и управител на Оркний от ок. 1122 до 1128 г. ↑
- [13] *Давид* — крал на Шотландия (1124–1153). ↑
- [14] *Шест години*, след като Харалд бил станал крал на Норвегия — 1136 г. ↑
- [15] *Месата за св. Лусия* се отслужила на 13 декември 1136 г. ↑
- [16] *Аск* — мярка за течности = ок. 16 литра. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.